

**КРИТЕРІЇ ВИОКРЕМЛЕННЯ ОКАЗІОНАЛЬНО
СУБСТАНТИВОВАНИХ ПРИКМЕТНИКІВ І ДІЄПРИКМЕТНИКІВ
(НА МАТЕРІАЛІ РІЗНОЖАНРОВИХ ТЕКСТІВ ДАВНЬОГРЕЦЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ)**

**CRITERIA OF SELECTION OF OCCASIONALLY SUBSTANTIVIZED ADJECTIVES
AND PARTICIPLES (ON MATERIAL OF TEXTS OF DIFFERENT GENRES
OF ANCIENT GREEK LITERATURE)**

Савчук Г.О.,
orcid.org/0000-0003-2808-718X
викладачка кафедри мовознавства
Івано-Франківського національного медичного університету

Мета дослідження – визначити критерії виокремлення okazіонально субстантивованих прикметників і дієприкметників у давньогрецькій мові шляхом аналізу їх уживання в текстах різних жанрів. Головними методами дослідження є індуктивно-дедуктивний метод – для спостереження, аналізу й наступного синтезу фактичного матеріалу; описовий метод – для інвентаризації, класифікації й інтерпретації досліджуваних явищ мови. Подальша ідентифікація субстантивованих дієприкметників у текстах відбувається шляхом методу лексикографічної перевірки. У статті визначено базові теоретичні підходи до розуміння явища okazіональної субстантивації прикметників і дієприкметників і критеріїв їх визначення. Розглянуто особливості okazіональної субстантивації прикметників і дієприкметників у давньогрецькій мові. Результати роботи сприяють теоретичному і практичному дослідженню різножанрових текстів давньогрецької літератури, є внеском у розвиток сучасної мовознавчої науки, дадуть змогу глибше проникнути у внутрішні закони лексичного збагачення авторської мови, розширять уявлення щодо функціонування okazіональних субстантиватів у давньогрецькій мові. У результаті okazіональної субстантивації прикметники та дієприкметники вживаються в невласливих для них синтаксичних позиціях (у функції підмета, додатка, іменної частини складеного присудка), головним чинником цього процесу, на нашу думку, є контекст, тобто можна вважати контекстуальні умови визначальними для формування значення okazіональних одиниць у давньогрецькій мові. Однак на основі проаналізованого матеріалу доведено, що така залежність okazіонально субстантивованих дієприкметників (далі – ОСД) та okazіонально субстантивованих прикметників (далі – ОСП) не є абсолютною. На основі проаналізованого матеріалу ми дійшли висновку, що в давньогрецькій мові субстантивація в більшості випадків відбувається завдяки вживанню артикля. У дослідженні з'ясовано, що важливим критерієм okazіональної субстантивації в давньогрецькій мові є те, що пропущені іменники досить часто фігурують або в тих самих, чи сусідніх реченнях.

Ключові слова: критерій, okazіонально субстантивовані прикметники та дієприкметники, контекст.

The article is dedicated to consideration of defining criteria of selection of occasionally substantivized adjectives and participles in the ancient Greek language by analyzing their usage in texts of different genre. The main methods of investigation are inductively-deductive method – for supervision, analysis and next synthesis of actual material; descriptive method – for inventorying, classification and next interpretation of phenomenon of language which is analyzed. Next identification is made by means of lexicographic check. The basic theoretical approaches to understanding the process of occasional substantivation of adjectives and adverbs and criteria of their selection were defined in our work, the features of this process on the basis of the ancient Greek language are considered. The obtained results of our work will contribute to the theory of transition of parts of speech, enhance the understanding of the functioning of occasionally substantivized adjectives and participles in the ancient Greek language. Also results of our work will contribute to the theoretical and practical study of different genre texts of the ancient Greek literature, improve our knowledge about the language of Herodotus, Homer, Sophocles and Plato. In result of occasional substantivation adjectives and participles are used in not typical syntactical positions (in function of subject, object nominal part of compound predicate) and the main criteria, to our mind, which leads to this process is context. It means that contextual conditions can be considered as crucial for forming of meaning of occasionally formed parts of speech, which are analyzed in our work, in the ancient Greek language. But based on the analyzed material was proved that such dependence is not obligatory. In result of our research, we made conclusion that in the ancient Greek language substantivation takes place due to the use of the article. It was found that one of important criteria of occasional substantivation of adjectives and adverbs in the ancient Greek language is that missed nouns very often are used in the same or close sentences.

Key words: criteria, occasionally substantivized adjectives and participles, context.

Постановка проблеми. Одним із важливих питань під час розгляду okazіоналізмів є виділення критеріїв, за якими певне слово можна зарахувати до цього класу слів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідниця І.М. Плотницька вважає, що оказі-

оналізми – специфічна категорія, яка створюється в процесі okazіоналізації й об'єднує номінативні одиниці з індивідуальним, усвідомленим лише одним або кількома носіями мови контекстуальним значенням, що дає змогу кваліфікувати їх як індивідуально-авторські неологізми.

Без них характеристика лексичного складу мови того періоду, коли створені та вживалися ці одиниці, була б неповною [1, с. 3]. І.М. Плотницька акцентує увагу на спорадичності утворення okazіоналізмів, кваліфікуючи їх як індивідуально-авторські новотвори, значення яких проявляється в певному контексті.

Т.Г. Юрченко наводить таке визначення okazіоналізмів: «Okazіоналізм – це нове на певний час функціонування слово або стійке сполучення слів (нове за значенням і за формою, або тільки за значенням, або тільки за формою), створене за словотворчими законами цієї мови або з порушенням законів емпіричної продуктивності, яке відповідає потребам спілкування й ускладнене експресивно-оцінним значенням» [2, с. 4]. Цим визначенням підкреслюється зумовленість цих одиниць часом функціонування, звертається увага на семантичну й формально-граматичну новизну цих слів, на відповідність певним словотвірним моделям, на контекстуальну зумовленість і стилістичне забарвлення.

Досить детально дослідила цю проблему О.К. Чиркова. На думку автора, okazіональними варто вважати ті нові слова, котрі нерегулярно відтворюються в мові. При цьому дослідниця наводить три ступені нерегулярного відтворення, на відміну від досить поширеної думки, що okazіоналізмами є лексеми, які вживаються один раз у певному контексті. О.К. Чиркова виділяє одиничне вживання (гапакси), слова, які зустрічають у джерелах один раз. Мінімальною відтворюваністю характеризуються слова, що неодноразово вживаються в одному тексті чи низці текстів. Епізодична відтворюваність характеризує слова, що стоять на межі існування в загальній мові, тобто такі слова час від часу з'являються в мові різних авторів, але вони ще не відомі для більшості мовців.

Другим критерієм є вмотивованість okazіоналізмів контекстом чи мовленнєвою ситуацією. Однак, на думку О.К. Чиркової, цей критерій не є найважливішим, хоча в працях багатьох дослідників знаходимо твердження, що саме вмотивованість певним контекстом є найважливішою ознакою okazіоналізмів. О.К. Чиркова вважає, що контекст лише в найзагальнішій формі мотивує появу okazіонального слова. Цей критерій не є обов'язковим, оскільки багато okazіоналізмів узагалі не вмотивовані. Третім критерієм автор називає наявність okazіональної словотвірної структури як структурної ознаки okazіональних слів. Важливим, на думку дослідниці, є четвертий критерій – одночасне використання недиференційованих за значенням чи стилістичних дублетів.

У результаті автор доходить наступних висновків, які, на нашу думку, є важливими для розуміння сутності okazіоналізмів. О.К. Чиркова визнає, що не можливим є чіткий критерій відокремлення нових okazіональних слів від нових узуальних слів, оскільки тут ми маємо справу з розвитком мови, з процесом переходу одного явища в інше. При цьому важливим є критерій регулярності використання слова в літературній мові. Тобто okazіональні слова – «це мовленнєве заповнення пустої «клітинки» лексичної, а іноді й стилістичної системи мови» [3, с. 97–101].

Проаналізувавши випадки вживання okazіональних субстантиватів у текстах різних жанрів давньогрецької літератури, ми дійшли висновку, що значення ОСД та ОСП зазвичай уточнюється й розкривається саме в контексті, поза контекстом інколи взагалі неможливо зрозуміти, про що саме йде мова. Наприклад, у Геродота знаходимо таку фразу: **τὸ μὲν αὐτοῦ ἐπιστάμενον ... τὸ δ' ὑπιστάμενον**¹ (Hdt. Hist. 4.2.2) – *те, що осіло зверху від нього (від молока), ... те, що осіло внизу*. З контексту ми розуміємо, що ці два ОСД позначають два складники збитого молока, які автор ще не може позначити назвами кінцевих продуктів – маслом (βούτιρον) і сиром із кобилячого молока (ἰπλάκη), тому, щоб позначити проміжні продукти, називає їх за процесуальною ознакою *вертикальне переміщення* (підніматись/опускатись). У поезії Валерія Бабрія подибуємо речення: **ὁ δ' οἰκόσιτος** πρότερος ἦλθε δειπνήσων (Babr. 3.4) – *домашня першою прийшла пообідати*. Лише з контексту стає зрозумілим, що мова йде про домашню мишу.

Однак така залежність ОСД та ОСП не є абсолютною. Частими є випадки вживання ОСД з узагальненим значенням, коли під okazіоналізмом маються на увазі люди чи абстрактні поняття загалом: **φιλεῖ δ' ὁ θυμὸς πρόσθεν ἡρῆσθαι κλοπεὺς τῶν μεδὲν ὀρθῶς ἐν σκότῳ τεχνωμένων** (Soph. Ant. 493–494) – *Душа, перш ніж злочинець буде викритий, хвилюється через те, що було підступно задумано й таємно*; **νόμῳ δὲ χρῆσθαι παντί που πάρεστί σοι καὶ τῶν θανάτων** χόπλοσοι ζῶμεν πέρι (Soph. Ant. 213–214) – *тобі дозволено користуватися всяким законом і відносно мертвих, і нас, які живемо*.

Okazіональні одиниці виокремлюють на різних мовних рівнях: фонетичному, морфологічному, лексичному, семантичному й лексико-синтаксичному. Найчастіше зустрічаються семантичні

¹ Тут і далі тексти авторів наводяться як джерела ілюстративного матеріалу за корпусом давньогрецьких текстів електронної бази даних Perseus. URL: <http://www.perseus.tufts.edu/hopper/collection?collection=Perseus:collection:Greco-Roman>.

та лексичні okazіоналізми. Лексичні okazіоналізми передають відомі мовні значення за допомогою незвичного поєднання морфем. Семантичні ж okazіоналізми – це контекстуальне значення слів, що існує в мові. Критерієм диференціації цих видів okazіоналізмів є лексикографічні дані: лексичних okazіоналізмів немає в словниках, тоді як слова, що отримали okazіональне значення, відображаються в словниках. Найбільш цікавими для дослідження є саме семантичні okazіоналізми, які утворюються не лише за допомогою трансформації предметно-понятійного змісту слова, а й завдяки зміні конотативного змісту: зміни його емоційно-оціночних, експресивних, стилістичних та естетичних компонентів. Дослідження авторських семантичних okazіоналізмів є важливим, тому що вони є невід’ємною частиною ідіолекту письменника [4, с. 8].

О.В. Косович зазначає, що, беручи до уваги позамовну соціальну детермінованість виникнення okazіоналізмів, внутрішньолінгвальну потребу номінації та комунікації, ураховуючи різноманітні концепції тлумачення okazіоналізмів у лінгвістичній літературі, можна стверджувати, що в мовознавстві не існує чіткого визначення okazіоналізму. Дослідниця пропонує власне визначення цього поняття: «Okazіоналізми – це мовленнєві конкретно-ситуативні утворення, які реалізують експресивно-образну функцію, створені *ad hoc* за традиційними й нетрадиційними (новими) словотвірними моделями» [5, с. 5–6]. Отже, О.В. Косович звертає увагу на словотвірний аспект okazіоналізмів, на їх стилістичну функцію, ситуативність і відповідність і невідповідність словотвірним зразкам. Для інтерпретації okazіональних одиниць визначальними є ситуація, контекст, наявність у них слів із загальними семантичними елементами, а також функціональна частотність словотвірної моделі. Навіть найнезвичніший okazіоналізм містить у мовній системі словотвірну аналогію: кожне okazіональне слово в структурному та семантичному планах нагадує нам знайомий або відомий узуальний словотвірний зразок; уся індивідуальна численність і різноманітність конкретних словотвірних структур за своїм звучанням, будовою й морфемікою ґрунтується на потенційних можливостях і передумовах, закладених у самій мовній системі [5, с. 14].

Г.М. Вокальчук уважає, що поняття okazіональності одиниць лексичного рівня мови можна тлумачити дещо ширше від традиційного. Окрім структурно-семантичних новотворів, тобто таких, що відзначаються і структурною, і семантичною новизною, okazіональними словами у вузькому

розуміння є також авторські варіанти загально-мовних слів, які з різних причин набули в мовленні фонетичних або афіксальних видозмін без семантичного оновлення. До okazіональних належать також слова, що за формою збігаються з лексемами, які раніше існували в мові. При цьому автор актуалізує втрачене мовою слово з новим значенням або розширює семантику загальноживаної лексеми. Автор зазначає, що причинами, які спонукали авторів до творення нових слів, були переважно завдання стилістичного характеру: дати образну назву особі, акцентувати увагу читачів на додаткових, проте не менш важливих, на думку автора, ознаках особи, висловити власне ставлення до позначеної особи, дати їй певну оцінку. При цьому клас okazіональних назв осіб посідає помітне місце серед іменникових новотворів. Тісна взаємодія впливу соціальних чинників та індивідуальних потреб авторів у виявленні власного світобачення і світосприйняття зумовлювала активний пошук нових можливостей вираження певного змісту в межах словотвірної системи мови [6, с. 80–81].

В.В. Герман доходить висновку, що, з огляду на висновки мовознавців, можна вважати, що одні неолексеми творяться за високопродуктивними або неправильними моделями мови, але обидві групи створюються «на випадок», okazіонально, для певного контексту майстрами слова, тому мають право називатись okazіональними (або індивідуально-авторськими) новотворами. Okazіональні слова відзначаються структурно-дериваційним, граматичним, функціонально-стильовим розмаїттям, різною мовленнєвою скерованістю, а тому потребують певних класифікацій: за способом творення, прийомами творення, структурно-семантичними особливостями, походженням лексичної основи, стильовим забарвленням, характером мовленнєвої експресії [7, с. 5–6]. Стилiстичні функції okazіональних слів зумовлюються їх частиномовною належністю, способами словотворення, контекстуальним оточенням. Природна експресивність okazіоналізмів поєднується з емоційно-експресивним забарвленням словотвірних ресурсів [7, с. 19–20].

Постановка завдання. Мета роботи – визначити критерії виокремлення okazіонально субстантивованих прикметників і дієприкметників у давньогрецькій мові шляхом аналізу їх уживання в текстах різних жанрів. Головними методами дослідження є індуктивно-дедуктивний метод – для спостереження, аналізу й наступного синтезу фактичного матеріалу; описовий метод – для інвентаризації, класифікації й інтер-

претації досліджуваних явищ мови. Подальша ідентифікація субстантивованих дієприкметників у текстах відбувається за допомогою методу лексикографічної перевірки.

Викладосновного матеріалу. Проаналізувавши вищенаведені визначення оказіоналізмів, ми виділили таку низку критеріїв оказіональної субстантивації: 1) відхилення від мовної норми; 2) вживання в певному тексті, у певного автора; 3) контекстуальна обумовленість; 4) функціонування в певний час, у певній мовленнєвій ситуації; 5) специфіка значення й формально-граматичні особливості; 6) утворення за традиційними та нетрадиційними словотвірними схемами; 7) стилістична обумовленість; 8) регулярність відтворення.

Щодо критеріїв виокремлення оказіональних субстантивованих прикметників і дієприкметників на матеріалі давньогрецької мови, ми вважаємо за доцільне дещо розширити перелік наведених вище критеріїв. На основі проаналізованого матеріалу ми дійшли висновку, що в давньогрецькій мові субстантивація в більшості випадків відбувається завдяки вживанню артикля, оскільки артикль у старогрецькій мові може виступати не тільки при іменниках, а й при будь-якому іншому слові, ужитому в значенні іменника. Як зазначає Р.Л. Олішук, приєднання артикля до будь-якого слова перетворює його в іменник, «субстантивує» його. Субстантивація різних частин мови, завдяки вживанню артикля, відбувається в старогрецькій мові легше, ніж в інших індоєвропейських мовах, і можлива в усіх відмінках [8, с. 12–13].

При цьому в поезії частіше трапляються випадки вживання субстантиватів без артикля, можливо, це пов'язано з вимогами ритміки. Наприклад, у трагедії Софокла «Антигона» з проаналізованих 56 прикладів уживання ОСП та ОСД в 43 трьох субстантивація відбулася без артикля, а в решті випадків – із артиклем, тоді як у IV книзі «Історії» Геродота на 51 приклад припадає лише один випадок субстантивації без артикля: τὸ δὲ μέγιστον οὕτω σφι ἀνεύρηται ὥστε ἀποφυγεῖν τε μηδὲνα ἐπελθόντα ἐπὶ σφέας, **μὴ βουλομένους** τε ἐξευρεθῆναι καταλαβεῖν μὴ οἷον τε εἶναι (Hdt. Hist. 4.46.2) – Вони винайшли такий найбільший винахід, що ніхто, напавши на них, не може втекти й ніхто не може захопити тих, хто не бажає бути знайденими.

Також важливим критерієм оказіональної субстантивації в давньогрецькій мові є те, що пропущені іменники досить часто фігурують або в тих самих, чи сусідніх реченнях: τοῦτο γινώσκων ὅτι ἦδ' ἐστὶν ἡ **σφῶζουσα**... τοὺς φίλους ποιοῦμεθα (Soph. Ant. 188–189) – знаючи те, що ця є рятівницею, ... ми знаходимо друзів. Субстантивація

відбулася завдяки еліпсису іменника ἡ χθών, який знаходимо в попередньому реченні. Частими є такі випадки й у Геродота: ἐς κύλικα μεγάλην κεραμίνην οἶνον ἐγχεάντες αἶμα συμμίσγουσι **τῶν** τὸ ὄρκιον **ταμνομένων** (Hdt. Hist. 4.70.1) – у великий глиняний ківш, наливши вино, змішують із кров'ю тих, хто укладає договір. ОСД вжито на позначення скіфів, про що свідчить фраза на початку речення: ὄρκια δὲ ποιεῖνται Σκύθαι ὧδε – а укладають договір скіфи в такий спосіб.

Інколи еліптовані іменники знаходимо в тих самих чи сусідніх розділах: οὔτε ἀποθνήσκειν ἐουτοὺς νομίζουσι ἰέναι τε **τὸν ἀπολλόμενον** παρὰ Σάλμοξιν δαίμονα (Hdt. Hist. 4.94.1) – вони (гетви) вважають, що люди в них не помирають, а померлий відходить до бога Сальмоксія. Очевидно, ідеться про кожного загиблого гета, оскільки розділ присвячено вірі гетів у безсмертя. Назву цього народу (Γέται) подибуємо в попередньому розділі. Тобто еліптовані іменники реконструюються з мікро- або макроконтраксту.

У результаті субстантивації прикметники та дієприкметники вживаються в невластивих для них синтаксичних позиціях (у функції підмета, додатка, іменної частини складеного присудка). Тобто вони виконують в реченні ті ж функції, що й звичайні іменники. Також субстантивати можуть супроводжуватися означенням, як правило, неузгодженим: οἱ ἐκ τούτων αἰεὶ **γινόμενοι** (Hdt. Hist. 4.95.3) – ... ані ті, що від них завжди будуть народжуватися.

Досить часто оказіональна субстантивація відбувається у звертаннях, які характерні для діалогічного мовлення, тому такі випадки вживання частіше трапляються в Платона: ἔχθραν δὲ καὶ ὀργάς, **ὦ ἄριστε** (Plat. Eut. 7b) – гнів і незгода, о найкращий; σκοπῶμεν, **ὦ ἀγαθέ**, κοινῇ (Plat. Crit. 48e) – подивімося, о добродію, разом... Також низку прикладів виявлено в трагедії Софокла «Антигона» та в поезії: **ὦ τλήμων**, (Soph. Ant. 1227) – О нещасний; **Τάλας**, τί χωρεῖς οἱ μολῶν δώσεις δίκην; (Soph. Ant. 228) – нещасний, чому ти так поспішаєш до кару?; Τί μακρὰ δὴ φρονέεις, **τάλαν**; (Archil. 88) – Що довго обдумуєш, нещасний?; Μιμνή* **κακομήχανε**, (Hippon. 28 (2) – пам'ятай той, хто робить зло.

Для оказіональної субстантивації дієприкметників є характерною модель субстантивації, за якої еліптований іменник набуває партитативного значення при субстантивованому дієприкметнику й відповідну форму родового часткового відмінка: Σκύθαι μὲν ὧδε ὑπερ σφέων τε αὐτῶν καὶ τῆς χώρας τῆς κατύπερθε λέγουσι, Ἑλλήνων δὲ **οἱ** τὸν Πόντον **οἰκέοντες** ὧδε (Hdt. Hist. 4.8.1) – Take

розповідають скіфи про свій народ і свою країну, а ті з греків, які живуть на узбережжі Понту, таке. Еліптований іменник Ἑλλήνες залишився при субстантивованому дісприкметнику у формі часткового родового відмінка (Ἑλλήνων).

Поширеною є думка, що okazіоналізмом є слово, яке вживається лише один раз якимось автором у певному контексті. На наш погляд, такий підхід до розуміння okazіоналізмів не відповідає дійсності. Проведений аналіз показав, що деякі ОСП та ОСД можуть уживатися одним автором по декілька разів. Наприклад, ОСД οἰκέοντες знаходимо в Геродота тричі (Hdt. Hist. 4.8.1; 4.10.3; 4.32.1); ОСД ὁ θανών виявлено чотири рази в трагедії Софокла «Антигона» (Soph. Ant. 213–214; 93–94; 1029; 1030); ОСП ἀγαθός двічі трапляється в Платона (Plat. Krit. 48e; Eut.10.a) тощо. При цьому в кожному випадку під okazіоналізмом може матися на увазі інша людина, предмет чи абстрактне поняття. Також виявлено низку ОСД та ОСП, які трапляються в текстах різних авторів: ОСД τὰ κατήκοντα знаходимо в «Кіропедії» Ксенофонта (Xen. Сугор. 1.2.5) та IV книзі «Історії» Геродота (Hdt. Hist. 4.136.2); ОСД ὁ θανών у різних формах вияв-

лено в Софокла (Soph. Ant. 213–214; 93–94; 1029; 1030), у діалогах Платона (Plat. Eut. 4.b; 4e; 9a; 4b-c) і Геродота (Hdt. Hist. 4.11.3; 4.190.1; 4.180.2); ОСП τάλας виявлено в досліджуваній трагедії Софокла (Soph. Ant. 228) і поезії Архілоха (Arch. 88(2)); ОСП τό μόνον знаходимо в Софокла (Soph. Ant. 236), а у формі множини цей ОСП виявлено в Солоні (Sol. 6.55–56).

Висновки. У ході дослідження встановлено, що існує значна залежність okazіонального слова від контексту, однак така залежність ОСД та ОСП не є абсолютною. На основі проаналізованого матеріалу ми дійшли висновку, що в давньогрецькій мові субстантивація в більшості випадків відбувається завдяки вживанню артикля. При цьому в поезії частіше трапляються випадки вживання субстантиватів без артикля. Також важливим критерієм okazіональної субстантивації в давньогрецькій мові є те, що пропущені іменники досить часто фігурують або в тих самих чи сусідніх реченнях. Поширеною є думка, що okazіоналізмом є слово, яке вживається лише один раз якимось автором у певному контексті. На наш погляд, такий підхід до розуміння okazіоналізмів не відповідає дійсності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Плотницька І.М. Okazіоналізми в літературно-критичних текстах: словотвірний і функціональний аспект : автореф. дис. ... канд. філол. наук. Київ, 1994. 24 с.
2. Юрченко Т.Г. Okazіоналізми у творчості Павла Загребельного: структурно-семантичний і стилістичний аспекти : автореф. дис. ... канд. філол. наук. Київ, 2003. 20 с.
3. Чиркова Е.К. О критериях отграничения окказиональных слов от новых слов литературного языка. *Современная русская лексикография*. Ленинград : Наука, 1975. С. 91–102.
4. Ковалевская Е.Г. Вопрос об узуальном и окказиональном в лингвистической литературе. *Узуальное и окказиональное в тексте художественного произведения* : межвузовский сборник научных трудов. Ленинград, 1986. С. 3–11.
5. Косович О.В. Okazіональне словотворення в сучасній французькій мові (на матеріалі мови мас-медіа, Інтернет-видань і художніх творів) : автореф. дис. ... канд. філол. наук. Київ, 2008. 20 с.
6. Вокальчук Г.М. Okazіональні назви осіб в українській поезії 20–30-х років. *Українська мова і література в школі*. 1991. № 8. С. 79–82.
7. Герман В.В. Індивідуально-авторські неологізми (okazіоналізми) в сучасній поезії (60–90-ті роки) : автореф. дис. ... канд. філол. наук. Київ, 1999. 22 с.
8. Оліщук Р. Грецька мова. Синтаксис. Львів : ЛБА, 1996. 274 с.